

**UCHWAŁA NR VII/55/24
RADY POWIATU RZESZOWSKIEGO**

z dnia 30 września 2024 r.

**w sprawie „Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrażania
prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową
na lata 2024 - 2030”**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424 i poz. 834)

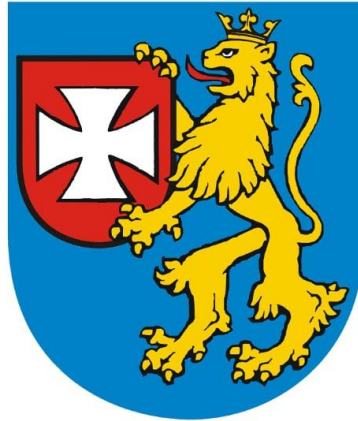
**Rada Powiatu Rzeszowskiego
uchwala, co następuje:**

- § 1. Uchwala się Powiatowy Program Profilaktycznego w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową na lata 2024 – 2030 w Powiecie Rzeszowskim w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Rzeszowskiego.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Tomasz Wojton

POWIAT RZESZOWSKI

**„POWIATOWY PROGRAM PROFILAKTYCZNY W ZAKRESIE
PROMOWANIA I WDRAŻANIA PRAWDŁOWYCH METOD
WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI
W RODZINACH ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ DOMOWĄ
NA LATA 2024 -2030”**

2024

SPIS TREŚCI

I.	Wstęp	2
II.	Zagadnienia teoretyczne dotyczące profilaktyki przemocy domowej	3
III.	Cel Główny i Cele Szczegółowe Programu	5
IV.	Adresaci i Realizatorzy Programu	7
V.	Źródła Finansowania Programu	7
VI.	Monitoring i Ewaluacja Programu	7
VII.	Zakładane rezultaty	8
VIII.	Wzór Harmonogramu Realizacji „Powiatowego Programu Profilaktycznego w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową”	9

I. WSTĘP

Rodzina stanowi pierwsze, naturalne i fundamentalne środowisko w życiu każdej jednostki ludzkiej. To właśnie w niej człowiek niemal od swoich pierwszych chwil zyskuje opiekę, bezpieczeństwo i miłość ze strony najbliższych – rodziców. Co więcej, rodzina jest gwarantem należycie rozwijającego się społeczeństwa głównie ze względu na pełnienie swoich zasadniczych ról i funkcji. Warto wspomnieć, że zadania każdej rodziny w głównej mierze dotyczą pełnienia wobec poszczególnych jej członków danych funkcji, w tym m.in. opiekuńczej, socjalizacyjnej, ekonomicznej, stratyfikacyjnej i prokreacyjnej. Poprzez właściwe realizowanie wymienionych zobowiązań rodzina funkcjonuje w sposób harmonijny, co z kolei oddziałuje na życie małżeńskie, jak i proces wychowania czy satysfakcję życia jej członków. Należy podkreślić, że w szczególności w XXI wieku niezwykle istotna staje się rola rodziny, gdyż w dobie licznych zagrożeń wynikających z przemian cywilizacyjnych nieocenione są wzorce, autorytety i zachowania społeczne kształtowane w środowisku domowym.

Jednakże niemal każda rodzina boryka się ze zróżnicowanymi problemami – tymi mniejszej, jak i większej wagi. Niebezpiecznym zjawiskiem są także wszelkiego rodzaju zaburzenia występujące w danej rodzinie, które w negatywny sposób oddziałują na jakość jej życia i funkcjonowania. Jednym z wciąż aktualnych zagrożeń jest przemoc domowa, która stanowi wyzwanie dla licznych instytucji m.in. pomocy społecznej, sądów, instytucji oświatowych, policji czy organizacji pozarządowych. Ze względu na charakter działalności poszczególnych ośrodków ich cele i działania skierowane wokół udzielania pomocy, eliminowania niepożądanych skutków czy opracowywania zadań profilaktycznych są zróżnicowane. Jednakże poprzez współpracę, jasno ugruntowany cel możliwym staje się konstruktywne opracowywanie rozwiązań eliminujących problem przemocy domowej.

W tym miejscu należy podkreślić istotę programów profilaktycznych, które dzięki wnikliwemu i rzetelnemu skoncentrowaniu na problemie oraz poprzez zaangażowanie poszczególnych instytucji umożliwiają osiągnięcie założonych celów. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424 oraz poz. 834) jasno wskazuje, że jedną z zasadniczych powinności samorządów i władz zlokalizowanych na danym terytorium jest świadczenie zadań opartych na programach profilaktycznych, których celem jest udzielanie wsparcia i pomocy osobom dotkniętym przemocą domową, w tym ze szczególnym uwzględnieniem wdrażania i propagowania wartościowych i pożądanых metod wychowawczych skierowanych w stronę najmłodszych – a więc dzieci.

II. ZAGADNIENIA TEORETYCZNE DOTYCZĄCE PROFILAKTYKI PRZEMOCY DOMOWEJ

Istotnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy jest profilaktyka. Współcześnie profilaktyka rozumiana jest jako ogół działań zmierzających do zmniejszenia prawdopodobieństwa pojawienia się niepożądanych zachowań. Najnowsze badania pokazują, że najskuteczniejsze są oddziaływania całościowe, dobrze osadzone w kontekście społecznym (rodzynie, środowisku), mające charakter wielowymiarowego i interdyscyplinarnego oddziaływania. Działania profilaktyczne można realizować na trzech poziomach. Wyróżnia się profilaktykę uniwersalną, selektywną i wskazującą. Profilaktyka uniwersalna skierowana jest do grup niskiego ryzyka. Działaniami obejmuje się szerokie, niezdiagnozowane populacje. Profilaktyka selektywna adresowana jest do grup zwiększonego ryzyka. Celem działań jest ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykownych. Profilaktyka wskazująca natomiast adresowana jest do grup wysokiego ryzyka. Ma ona na celu przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie powrotu do prawidłowego życia w społeczeństwie. (J. Szymańska, Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki, Ośrodek Rozwoju Edukacji 2012).

Wszelkie działania zaproponowane i zawarte w niniejszym Programie mają na celu dążenie do zapobiegania problemowi, jakim jest przemoc domowa.

Na początku zasadnym jest przeanalizowanie głównych źródeł i przyczyn przemocy domowej. Najnowsze badania, jak i literatura przedmiotu sporo miejsca poświęcają etiologii omawianego problemu. Wskazuje się, że przemoc domowa jest przede wszystkim determinowana osobowością osoby stosującej przemoc, gdzie istotną rolę odgrywają składniki emocjonalne związane przede wszystkim z niedojrzałością do pełnienia roli rodzica, a także respektowania praw i obowiązków wynikających ze struktury rodziny. Kolejna kwestia dotyczy uzależnienia poszczególnych osób stosujących przemoc głównie od napojów alkoholowych czy innych substancji odurzających, co dodatkowo zwiększa pokłady agresji i stosowania aktów przemocy wobec najbliższych, niewinnych osób doznających przemocy. Warto jest także wspomnieć, że wszelkie wzorce i doświadczenia wyniesione z domu rodzinnego są niejednokrotnie przenoszone przez dorosłych i stosowane we własnych, stworzonych rodzinach.

W Polsce wciąż na średnio zadawalającym stopniu znajduje się poziom wiedzy pedagogicznej rodziców szczególnie w zakresie wychowania dzieci i młodzieży.

Niejednokrotnie pomijane są aspekty związane z zaspokojeniem fundamentalnych potrzeb nieletnich, co z kolei wynika ze stosowania niewłaściwych stylów wychowawczych. Obecnie wyróżnia się 3 style wychowawcze, są to: styl autokratyczny, styl liberalny oraz styl demokratyczny. Jednym z najniebezpieczniejszych jest styl autokratyczny, który zakłada całkowite podporządkowanie oraz posłuszeństwo osoby dziecka wobec rodziców z pomijaniem jego podmiotowości, potrzeb i zainteresowań. Co więcej, styl liberalny jest również niepożądany w wychowaniu, gdyż wiąże się z niekonsekwencją, nie służy dyscyplinie i przestrzeganiu właściwych norm czy postaw.

Działania zawarte w niniejszym Programie są oparte na wykorzystywaniu pozytywnego stylu wychowania, a więc demokratycznego, który zakłada wzajemny szacunek, uwzględnianie potrzeb, uczuć, tolerancji i podmiotowe traktowanie osoby dziecka, gdzie wzajemne relacje oparte są na szacunku, bliskości, dialogu i partnerstwie. Ten styl wychowania wiąże się jednak z dużym stopniem zaangażowania rodziców w proces wychowania, który niejednokrotnie wymaga podnoszenia własnych kompetencji poprzez wymianę doświadczeń ze specjalistami czy innymi rodzicami, tak aby jak najlepiej wypełniać swoje funkcje wobec potomstwa i przygotować je do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nakłada na powiat obowiązek opracowania i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową. Mając świadomość dużego znaczenia właściwego przebiegu procesu wychowawczego u dzieci oraz konieczności respektowania ich praw, realizując obowiązek nałożony przez ustawodawcę Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie - Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górnym, opracował niniejszy program.

III. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych wobec dzieci w rodzinach dotkniętych lub zagrożonych przemocą domową

Cele szczegółowe programu	Zadania	Wskaźniki
1. Pomoc rodzinom z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i zagrożonych przemocą domową poprzez zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy w zakresie kompetencji i umiejętności wychowawczych, radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, rozwiązywania kryzysów, poprawy relacji interpersonalnych	- zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa, w tym prawnego, psychologicznego i pedagogicznego, socjalnego, terapeutycznego, psychoterapeutycznego, mediacji; - prowadzenie grupowych lub indywidualnych konsultacji, warsztatów, spotkań dla rodziców w tym: prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych, dla rodziców nastolatków, dla młodzieży, grupy wsparcia dla osób doświadczających lub zagrożonych przemocą oraz dla rodzin w sytuacji szeroko rozumianego kryzysu, prowadzenie warsztatów „Szkoly na rodziców i wychowawców”, warsztatów dla dzieci z rodzin zagrożonych przemocą, TUS dla dzieci; - prowadzenie programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową; - praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z rodzinami zastępczymi w zakresie kształtowania prawidłowych postaw i wzorców rodzicielskich;	- liczba konsultacji - liczba osób korzystających z poradnictwa - liczba spotkań GW - liczba osób biorących udział w spotkaniach GW - liczba dzieci biorących udział w warsztatach - liczba osób biorących udział w programie korekcyjno - edukacyjnym - liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora - liczba spotkań informacyjno – szkoleniowych

2. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń występujących w rodzinie oraz znaczenia stosowania prawidłowych metod wychowawczych	- prowadzenie działań profilaktyczno - edukacyjnych skierowanych do mieszkańców powiatu rzeszowskiego w zakresie zjawiska przemocy oraz promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w tym: prowadzenie grupowych form wsparcia, organizacja spotkań profilaktycznych i edukacyjnych, prowadzenie prelekcji; - rozpowszechnianie informacji o instytucjach i organizacjach działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie oraz materiałów informacyjno - edukacyjnych na temat przemocy oraz prawidłowych metod wychowawczych w tym prowadzenie strony internetowej , fanpage instytucji, opracowanie ulotek, informatorów, artykułów, poradników;	- liczba spotkań profilaktyczno – edukacyjnych - liczba osób biorących udział w spotkaniach - liczba i rodzaj opracowanych materiałów - liczba aktualizacji strony, fanpage
3. Podnoszenie standardów usług poprzez zwiększenie kompetencji i profesjonalizmu osób zajmujących się problemem przemocy domowej	- organizowanie spotkań i szkoleń dla przedstawicieli różnych grup zawodowych mających styczność się z problematyką przemocy domowej (m.in. pedagodzy, wychowawcy, pracownicy socjalni); - podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników PCPR, OIK, DDM w zakresie wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci; - współpraca i wymiana doświadczeń pomiędzy pracownikami różnych służb, instytucji i organizacji pozarządowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci (zbieranie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy domowej, aktualizowanie bazy danych o instytucjach pomocowych, ustalenie spójnych procedur, współdziałanie na rzecz kompleksowego wsparcia dziecka i rodziny itp.);	- liczba zorganizowanych szkoleń, spotkań - liczba uczestników szkoleń - liczba odbytych szkoleń, konferencji i innych form doształcania - liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach - liczba i rodzaj kontaktów z instytucjami

IV. ADRESACI I REALIZATORZY PROGRAMU

„Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową” skierowany jest do mieszkańców powiatu rzeszowskiego, a w szczególności do:

- osób i rodzin z terenu powiatu doświadczających lub zagrożonych problemem przemocy,
- rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- osób stosujących przemoc domową oraz świadków przemocy domowej,
- instytucji i osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- społeczności lokalnej powiatu.

Realizatorami programu profilaktycznego są:

- Starostwo Powiatowe w Rzeszowie
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górnem
- Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży w Górnem

V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

„Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową” będzie finansowany ze środków własnych powiatu, środków finansowych z budżetu państwa oraz środków pozyskanych z innych źródeł.

VI. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Realizacja Programu zakłada wdrażanie „Rocznego harmonogramu realizacji”, który będzie przygotowywany przez Zespół Interwencji Kryzysowej funkcjonujący przy Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Górnem. Roczny harmonogram zawierać będzie działania zaplanowane w Programie, które instytucje i organizacje zamierzają realizować w kolejnym roku w ramach swojej działalności.

Plan realizacji Programu nie zakłada konieczności realizacji wszystkich kierunków i działań w każdym roku.

Na zakończenie roku powyższy harmonogram zostanie podsumowany w oparciu o zaproponowane wskaźniki realizacji poszczególnych celów szczegółowych.

Dane do monitoringu będą gromadzone w postaci dokumentacji realizacji zadań zaplanowanych w ramach Programu, w szczególności w formie: protokołów, sprawozdań, list obecności itp..

Instytucje, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, będą we własnym zakresie prowadzić bieżącą dokumentację wdrażanych przez nich działań.

Dane zebrane w ramach corocznego monitoringu posłużą ewaluacji, której celem jest systematyczna ocena działań realizowanych w „Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową” pod kątem następujących kryteriów:

- **skuteczność** – ocena w jakim stopniu realizowane są cele założone w Programie
- **użyteczność** – ocena w jakim stopniu zrealizowane działania odpowiadają potrzebom odbiorców.

Przedstawiony „Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową” jest dokumentem otwartym, co oznacza, że wnioski płynące z monitoringu i ewaluacji mają posłużyć zmodyfikowaniu realizowanych działań oraz zaplanowaniu działań priorytetowych w kolejnym roku.

VII. ZAKŁADANE REZULTATY

Poprzez promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych oczekuje się zmniejszenia skali zjawiska przemocy domowej. Działania wykonywane w ramach programu mają poprawić wydolność wychowawczą rodzin i pomóc w ich prawidłowym funkcjonowaniu. Dodatkowo mają przyczynić się do wzrostu świadomości społecznej i zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej. Poprzez propagowanie pozytywnych wzorców i wartości, program ma przyczynić się do rozwoju moralnego i społecznego rodzin w powiecie rzeszowskim.

VIII. WZÓR HARMONOGRAMU REALIZACJI

„POWIATOWEGO PROGRAMU PROFILAKTYCZNEGO W ZAKRESIE PROMOWANIA I WDRAŻANIA PRAWIDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI W RODZINACH ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ DOMOWĄ”

Cele Szczegółowe	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy; Partnerzy; Źródło Finansowania	Nadzór	Termin Realizacji
1. Pomoc rodzinom z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i zagrożonych przemocą domową poprzez zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy w zakresie kompetencji i umiejętności wychowawczych, radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, rozwiązywania kryzysów, poprawy relacji interpersonalnych.					
2. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń występujących w rodzinie oraz znaczenia stosowania prawidłowych metod wychowawczych.					
3. Podnoszenie standardów usług poprzez zwiększenie kompetencji i profesjonalizmu osób zajmujących się problemem przemocy domowej.					